

EDUCAȚIA SE FACE CU EDUCATORI MOTIVAȚI! (CONFERINȚA/DEZBATERE)

Necesitatea unor intervenții de mare amploare în învățământul preuniversitar românesc este un fapt cunoscut și afirmat aproape constant în societatea românească de după 1989. O privire rapidă asupra celor mai mult de trei decenii arată că acestea nu au fost puține: pornind, pentru a le marca doar pe cele mai importante, de la *Legea nr. 84/1995 a învățământului și Legea nr. 128/1997 privind Statutul personalului didactic*, trecând prin amplele modificări inițiate de Andrei Marga la finalul anilor '90 și ajungând la cele aduse de *Legea nr. 1/2011 a educației naționale*. Astăzi, urmare a *Proiectului „România Educată”* derulat de Președinția României, suntem angrenați într-un nou proces de acest gen.

Aderând la a sublinia necesitatea mai sus menționată, nu putem totuși ocoli o întrebare: care au fost și sunt efectele tuturor intervențiilor mai sus menționate asupra învățământului preuniversitar?

Răspunsul la o astfel de întrebare, cu atât mai mult dacă am ține cont și de numărul enorm de intervenții punctuale generat de fiecare dintre intervențiile de amploare, s-ar detalia probabil pe volume întregi, de dorit să fie scrise și să vadă lumina tiparului, dar în realitate destinate pentru totdeauna să rămână la stadiul unui demers dezirabil, dar niciodată concretizat.

Lipsindu-ne o evaluare sinceră și mai ales obiectivă a impactului tuturor acestor intervenții, încercând un răspuns deosebit de scurt, întemeiat mai curând pe o impresie de ansamblu, ne vom rezuma la un singur cuvânt: *eșec*.

Fără a fi gândite vreodată până la capăt, de dorit înainte de implementarea lor, fără a fi implementate în întregul lor, dar mai ales fără a fi finanțate adecvat, singura contribuție deosebită care poate fi recunoscută acestor intervenții majore asupra învățământului preuniversitar este aceea de a fi condus educația acolo unde este astăzi.

Recunoaștem că învățământul preuniversitar românesc este departe de a avea funcționarea la care se aspiră, reproșurile formulate fiind adesea atât de copleșitoare încât cei ce lucrează în acesta se apleacă asupra unei întrebări descurajante: *ce sens mai au toate eforturile lor?*

Totuși, *învățământul preuniversitar românesc*, în pofida instabilității legislative, în ciuda superficialității cu care sunt abordate problemele sale, luptând cu interesele non-educaționale care încearcă să îl condiționeze, dar mai ales suplinind pe cât poate de bine subfinanțarea perpetuă, *continuă să funcționeze*.

Meritul, în pofida a orice, este de recunoscut doar celor care s-au dedicat și se dedică carierei didactice, acestei profesii, meserii sau cum mai dorim să o numim, oricum sensul său depășind în amploare pe cel la care trimite fiecare dintre acești termeni.

Din nefericire, sinceritatea unei astfel de recunoașteri, chiar dacă clamată adesea la nivel de societate, nu și-a găsit și nu își găsește concretizarea în modul în care educatorii sunt valorizați și motivați. Este acesta un aspect deosebit de evident în România, dar fără ca o astfel de atitudine să fie străină, în anumite măsuri, și altor țări europene.

A fi dascăl, în sensul profund al termenului, este dificil, stresant și obositor, factori cărora dedicația le poate face față o vreme. Punând însă în ecuație și viața personală, iar mai devreme sau mai târziu fiecare dintre noi o face, sunt mulți cei care, în absența unor motivații care să funcționeze compensatoriu, renunță sau optează din start pentru o altă cale. Este aceasta o problemă care afectează din ce în ce mai mult sistemele educaționale europene, mai puțin manifestă până în prezent în

România, dar cu un mare potențial de a se intensifica (1 - *Principalii factori pentru penuria de cadre didactice în țările europene*), statutul de salariat al cadrelor didactice fiind printre cele mai precare din Europa (1 - *Statutul de salariat al cadrelor didactice, Săptămâna de muncă și structura acesteia în învățământul public*), în pofida mult criticatei titularizării la nivel de sistem educațional.

Evident, un rol important în această privință este deținut de nivelul de finanțare pentru învățământul public (2 - *Cheltuielile publice pentru educație și structura acestora, Cheltuieli în instituțiile educaționale pe educabil, pe nivele de educație*). România, cu unul dintre cele mai mici bugete acordate educației, adesea pe ultimul loc în această privință, a „excelat” și „excelează” în mod constant la acest capitol, subfinanțarea sistematică reprezentând într-un fel sau altul cea mai constantă politică educațională concretizată în țara noastră. Inevitabil, precaritatea resurselor alocate educației se resimte și în ceea ce privește salarizarea cadrelor didactice, printre cele mai mici din Europa (2 - *Salariul mediu brut al cadrelor didactice cu vârsta 25-64 ani*), denotând și aceasta, fără drept de apel, precaritatea de statut și dezinteresul societății românești în ansamblu față de educație (3 - *Distanța între salariile reale anuale brute medii ale cadrelor didactice din sectorul public*). Trașant, s-ar putea spune că „mediocritatea” reproșată educației corelează în mod direct cu mediocritatea valorizării sale social-politice și economice (3 - *Serii de date*).

„Disprețul” (este drept, mascat de nenumărate discursuri goale de conținut) cu care sunt tratate cadrele didactice iese și mai mult în lumină dacă se vor lua în calcul diferențele drepturi de care beneficiază acestea, tot mai puține și mai firave după momentul, maximal, 1997, chiar și atunci pentru a se ajunge la implementarea tuturor prevederilor Statutului personalului didactic fiind necesar aproape un deceniu (4 - *Evoluția drepturilor cadrelor didactice*).

Și totuși! Este învățământul preuniversitar românesc pe atât de „eșuat” pe cât se reclamă?

Sunt argumente pentru a spune că dimpotrivă. În pofida unei anumite „intoleranțe” în raport cu educația ce pare să devină tot mai comună în societatea românească, învățământul preuniversitar românesc este, oricât de paradoxală poate fi o astfel de afirmație, *printre cele mai eficiente în cadrul Uniunii Europene* (5 - *Corelație între performanțele la lectură în cadrul PISA și cheltuielile cumulative pe educabil și Corelație între performanțele la lectură în cadrul PISA și timpul de învățare*). Cu alte cuvinte, alocările bugetare (cele mai mici) și timpul de învățare (mic și acesta, în pofida tam-tam-ului mediatic care se repetă adesea), ca *inputuri*, corelate cu rezultatele la una dintre testările internaționale (PISA 2018), ca *output*, învățământul preuniversitar românesc este departe de a fi un „eșec”.

Performant? Deja suntem într-o altă zonă a discuției. Astfel, dacă evitarea eșecului este meritul, trașant spus, cadrelor didactice, performanța în schimb, pe care dascălii sunt capabili să o stimuleze, nu se poate concretiza decât pe măsura unei abordări adecvate a educației, de natură financiară în primul rând, care să nu uite sau să ignore pe cei care fac educația.

Având în vedere cele amintite, ținând cont de faptul că educația nu se poate face fără educatori, fără cadrele didactice, subliniind că dedicația pe care această meserie o presupune rezistă tot mai greu la cei aflați deja în sistemul de învățământ și este tot mai puțin întâlnită ca determinantă pentru alegerea unei cariere didactice la cei care stau în fața unei opțiuni, reiterăm imperativul sub care am așezat această dezbatere:

Educația se face cu educatori motivați!

Iar noi, educatorii, avem nevoie de răspunsuri de la cei responsabili și în măsură să împlinescă un astfel de deziderat...

Deva, 7 octombrie 2022

